



Şehirlerimiz -Kültürümüz-Geleceğimiz

GÜNÜMÜZ ŞEHİRLERİNDE KÜLTÜRÜMÜZLE VAR OLMAK

Dr. İdris OĞURLU

İstanbul-2019

Şehir ruhu olan bir mekan

Şehir dediğimiz bir mekânda yoğunlaşmış yapı ve insan kalabalığı değildir;

Şehir, adeta ruhu olan bir mekandır.

Belli bir kültürü temsil eden bir sahnedir.



https://yenisafak.feo.doracdn.com/resize/47uQufiZbmsgHk3H/840/0/resim/imagecrop/2019/12/06/12/29/resized_0c5e3-75d9dbbc17764.jpg

Küçükler kan kaybediyor, büyükler şişiyor

Küçük şehirlerimiz göç verip kan kaybediyor; göç alan büyük şehirler ise sağlıksız büyüyor.

“İrmakların denize akışı gibi, taşra, şehre akıyor, şehre dökülüyor. Akıp gelenler bir müddet sonra o şehirdekilerin hemşerisi ve epeyce sonra da “*şehirli*” oluyorlar.



https://c.pxhere.com/photos/50/dc/istanbul_turkey_road_human_quantitative_mass_shopping_shopping_street-876718.jpg!d

Şehre gelip yerleşmek ile, şehirlileşmek farklı şeyler

nüfusun göçlerle şehirlerde birikmesi sosyolojik manada bir şehirleşmeye tekabül etmemektedir.



https://foto.haberler.com/haber/2013/03/04/koyluler-traktorlerle-sehri-basti-4389109_o.jpg

Ekmek davası, mecburen

Bugün büyük şehirlerimiz insanların yaşadıklarını hissettiği, yaşamak istediği yerler olmaktan ziyade, kahrını mecburen çektikleri ekmek kapıları gibidir.

Hâlbuki şehir insanının ihtiyacı sadece karnını doyurmak barınacak bir yer bulmaktan veya güzel vakit geçirmek ibaret değildir.



https://foto.haberler.com/haber/2016/12/22/soguk-havada-ekmek-kavgasi-9087964_o.jpg

Dünyada mekan

O, insan olması hasebiyle temiz, nezh, ferah mekânlar ve bu mekânlarda aynı zevkleri ve idealleri paylaştığı insanlarla bir arada olmak ve sonra da o mekânı o haliyle çocuklarına bırakmak ister.



Şehir; devralınan kültürün ve bunu gelecek nesillere devretmenin mekanı

İstenen; öncekilerden devralınan kültür mirasına dayanarak yaşamak ve bunu gelecek nesillere devretmektir.

Şu halde şehrin bu kültürün yaşaması ve yaşatılmasına da elveriyor olması gerekir.

Şehirlerin ülkenin milli kültürünü genç kuşaklara aktarma gibi bir görevi vardır.



Öz kültürüme göre içinde yaşamaktan zevk alacağım mekanlar

Şehirleri, eğitim kurumları başta olmak üzere, resmi ve gayri- resmi/gönüllü kurumlar ve yine çeşitli kültürel faaliyetler vasıtasıyla insanlar için içinde yaşamaktan zevk alacakları ve öz kültürlerini yaşatabilecekleri yer ve mekanlar haline getirmemiz lazımdır.

Kitle kültürünün veya popüler kültürün etkilerini yönetme görevi ise doğrudan bir devlet politikası gerektirmektedir.



Ahlaki ve Uhrevi boyut

Evler, yollar, gökdelenlerle şekillendirdiğiniz şehrin akşamdan sabaha değişmeyeceğini ve bu şehirde çocuklarımızın yaşayacağını bilirsek, bunun bir ahlaki yönünün de olduğu anlaşılır.

Ardımızda bizden sonrakilerin iyi yaşayabileceği huzurlu mekânlar ve bize hayır –dua ederek kullanabileceği eserler bırakmak; Dünya durdukça bize sevap kazandıracak sadaka-i cariye bırakmaktır.

Bizden sonraki nesilleri düşünmek milli-ahlaki bir sorumluluktur.



Şehirlerimizin büyüme hikayesi

Ülkemizde gecekondular, köyden şehre göçen kitlelerin şehre intibak etmesinde çok önemli bir fonksiyon ifa etmiştir (bütünleştirici -yumuşak şehirleşme).

Anadolu'dan gelenlerin İstanbul'u milli kültür unsurları bakımından beslemiş olduğu bir vakiadır

Bugün biz şehirlere akıp gelen toplulukların kitle kültürü karşısında nasıl korunması ve gelenlerin taşıdığı değerlerin milli kültür lehine nasıl kullanılabileceği üzerine kafa yormalıyız.



Milli kültürümüz gecekonduyu sefil etmedi

Şehirde kültürümüzün yaşamasına hizmet eden dinamiklerin bizatihi kültürümüz içinde mevcut bulunduğunu söyleyebiliriz. Bunu taşradan İstanbul'a yönelen ve uzun yıllar devam etmiş göçlerde görürüz. İlk göçlerle oluşan gecekondu semtlerimiz bunu yansıtan örneklerle doludur. Mesela gecekondu veya kenar mahalleler, elektrik-su gibi hizmetleri alamadıkları ve sakinlerinin kalıcı iş edinemedikleri zamanlarda bile Batı 'daki gibi çaresiz kalmamışlardır. Bizdeki gecekonducular hiçbir zaman o ülkelerdeki sefalet yuvaları gibi olmamıştır.



Nasıl oldu, bu?

milli kültürün sosyal dayanışmayı teşvik eden destekleriyle ..

Zekat, fitre, sadaka ve bağışlar akrabalık ve hemşerilik dayanan dayanışma, her dönemde sosyal ve ekonomik krizleri daha kolay atlatmamızı sağlayan kültürel zenginlik kaynağımız olmuştur.

hem ekmeğini birbiriyle paylaşan mahalleli, hem de kenar semtlere yardım elini uzatan varlıklı insanlar sayesinde gecekondü sefalet yaşamamıştır.

bu kültür zenginliğine bugün de ihtiyacımız var diyorsak bunu sağlayacak bir sosyo-kültürel ortamın ihya edilmesine de ihtiyacımız var demektir.



Şehre Göçenlerin İki Neslinden Moderniteye İki Ayrı Cevap

İlk nesil gecekondunun sakini olan ilk göçmen nesil, kendisine başını sokacak kadar bir ev yapmıştır. *Bu kültürümüzdeki tevazu ve kanaate tekabül eder.*

İlk neslin ne yapacağı ve nerede duracağı belliydi. İkinci nesil ise –ya alıp satmak veya oğluna, torununa ev yapmak için - başka arsalar da aramaya başladı. Yani, yatırım yapmayı öğrenmişti artık. Bu ise Anadolu kültürüne mensup insanlarda *kapitalist davranışın gözle görülür ilk tezahürleri idi*

1970-80 dönemine gelindiğinde artık gecekondunun yapım sürecinin tamamen ticarileşmiş ve “toprak spekülasyonunu başlamış idi ki bu süreç bu hâlâ devam etmektedir.

“*Bize göre şehir*” arayışımız, işte bu sürecin kontrol edilmesinden ayrı düşünülemez.



<https://img-hangikredi.mncdn.com/wp-content/uploads/2016/12/arsa-kredisi.jpg>

Şehir Hayatı ve Sakinlerinin Ruh Sağlığı

eskileri yıkılmakta, yerlerine daha sık daha sıkışık ve daha yüksek binalar yapılmaktadır.

Bu, sakinlerinde mekân/hatıra ilişkilerinin zayıflamasına sebebiyet vermekte, o şehre ait olamama duygusu gelişmekte, ardından da şehre kayıtsız kalma, havası hakim olmaktadır.

Halbuki şehir, içinde yaşayanlara, hem aidiyet duygusu hem de onların ruhen sağlam kalmasını temin edecek mekânlar ve gönüllerini besleyecek sosyal-manevi ortamlar verebilmelidir.



İçinde yaşayan yaşadığı şehirde –
maddi, manevi- aradığını bulabiliyorsa
şehri sahiplenir.

İdeal bir şehir, içinde yaşayanın şehrin
dışına çıkıp kendini tabiatın kucağına
atma ihtiyacını en az duyacağı yerdir..



<http://1.bp.blogspot.com/-OfqAkKirZEo/VeWjqMAIdkI/AAAAAAAAAiBc/VgfOBgUeMaY/s1600/susamislarkonagi.JPG>

Kurduđun Şehir Bugünden Yarına DeđiŐmeyecek

Bugün kurulan bir Şehri istersek hemen yarın deđiŐtirmeyeceđimiz bilmeliyiz



Sıkıntılı şehirden kaçmak marifet değil

Büyük şehirlerden kaçıp uzaklaşmak şehre dışarıdan gelenlere mahsus bir davranış şekli değildir.

Nesiller boyu o semtte yaşayan insanların da aynı tarzda hareket ettiğini fırsat buldukça şehir dışına daha sakin yerlere çıkmaya çalıştığını görüyoruz.

Halbuki çözüm yaşadığımız şehirleri yaşanacak şehir haline getirmek değil midir?



Avrupa ülkelerinin feodal sistem ve Kilise hakimiyeti ile şekillenen şehirlerine karşılık

Türk şehirlerinde din kurumu, halk üzerinde bir baskı aracı değil, bilakis insanların eğitimi için fiziki ve sosyal ortamlar hazırlayan bir fonksiyon ifa etmiştir.

Anadolu'da camii, medrese, tekke ve çarşı; şehir ahalisine hitap eden terbiye müesseseleri olarak kabul edilmektedir.

Bu sebeple, bir yerde/mevkide evvela bir camii, tekke veya dergâhın kurulup sonra da onun etrafına yerleşen ahaliyle oluşan yerleşimler vardır. İstanbul'da Eyüp Sultan, Konya'da Seydişehir gibi.



<https://www.yeniasya.com.tr/Sites/YeniAsya/Upload/images/Content/2018/05/28/ES1234555555555555.gif>

Şehrin nasıl olsun istersin?

Biz aynı ideallere, kültüre ve zevke sahip kimseler bir araya gelip birlikte yaşamaya ve yaşayacağımız yerlerin nasıl olacağına kendimiz karar versek nasıl olurdu?

Herhalde orada kendi ilim ve kültür ocaklarımız, müesseselerimiz olur, biz de onun çevresini saran semt sakinleri ve komşular olurduk.

Bunun ekonomik temelini oluşturduğumuz takdirde olmayacak iş değil bu.



Bu bir çeşit gettolaşma olmaz mı diye düşünülebilir.

Hayır.

Zira şehrin parçaları, şehrin bütünlüğü tamamlar.

Hem de şehir; farklı olanları bir araya toplayan, bütün kimlik ve farklılıklara yaşama alanı sunabilen, bu farklılıklardan şehre özgü bir ruh ve kültürel hayata odak oluşturan bir zemin olmak zorundadır.

Böyle olduğu ölçüde şehir, sakinleri tarafından kendisinin değer gördüğü, kendini ifade zemini bulduğu emniyetli bir mekân olarak sahiplenilir.

Şehrin sakinlerinden her biri; «bu şehir benim» diyebilir



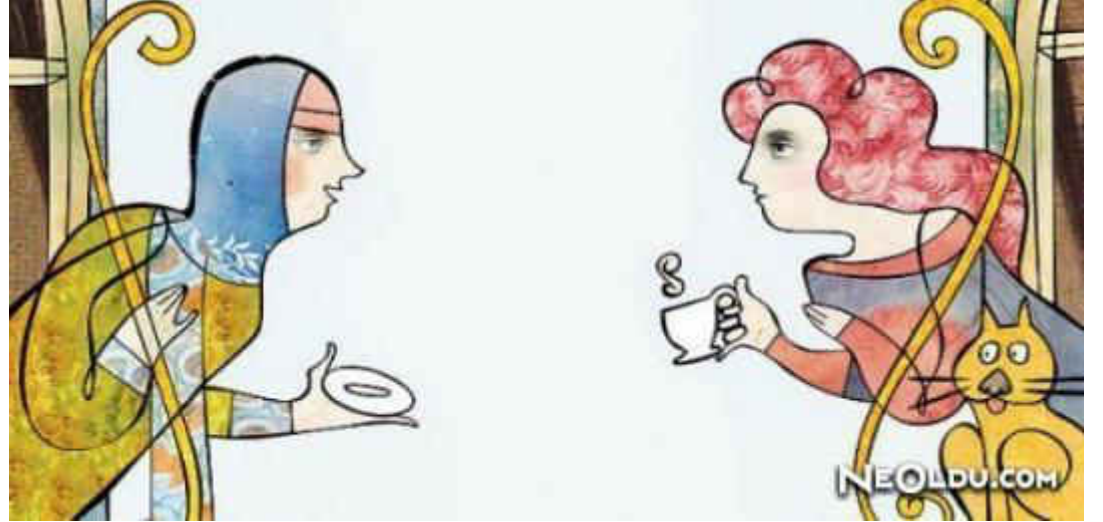
Nasıl olsun istersen şehrin öyle olur.

Buna göre, sakini nasıl istiyorsa şehir öyle olur ve olmalıdır, denilebilir. Yani, şehirlerimizin şekillenmesinin bu şekilde olabileceğini söylüyoruz.

İyi ama, bir şehrin ayrı yerleri ayrı sosyal grupların talep ve tercihlerine göre şekillenecek olursa böyle mozaik bir yapıda bütünlük ve ahengi nasıl sağlarız diye düşünebilirsiniz; atalarımızın yaptığını yaparız.

Yani, herkes birbirinin varlığını kabullenir, hakkını teslim eder, birbirine saygılı komşular olur, birbirine güvenir ve kendi yoluna devam eder. Bu topraklarda asırlarca sürüp gittiği gibi.

Geleneksel hayat tarzımız ve Türk evi bu konuda ilham vermektedir.



Şimdi tercih bize ait. Kendimizi ve neslimizi büyük balıkların yaşadığı tehlikeli akıntılara koyuvermek veya kendi güvenli barınaklarımızı inşa etmek.



<https://2.bp.blogspot.com/-zrsGME1LuEs/WoVjZ8NyzvI/AAAAAADMI/rymXnaQwsYkDAXW08kT92V58meSplt-QgClcBGAs/s320/ruy-suda-balik-gormek.jpg>

Şehrimizin surları var mı? İşe yarıyor mu?

Şehirler kültür ve medeniyet beşikleridir. Ancak bunun için şehrin emniyet içinde bulunması ve güvenle gelişebilmesi gerekmektedir.

Her şehrin surla çevrilmesi bu sebeptedir.

Çünkü etrafında sur olmazsa şehir kendini koruyamaz, ayak altında kalırdı..

Biz de bugün kültürümüzü ise ayak altında kalmaktan koruyan kültür surları inşa edemezsek ..

...şehirlerimiz fikir üreten, medeniyet sunan yerler olmazlar, olamazlar; milli kültürümüzü besleyen yerler olmaktan uzaklaşırlar.



https://1.bp.blogspot.com/-HxEP1rWxMtk/WdQkANh1Afl/AAAAAAAAAlmw/NcoiJ7xnvccjatz8eE-G6DPCFlereCRbACLcBGAs/s1600/sur_kale_istanbul.jpg

kültürün ocağı şehirler, ya internet?

Dün şehrin gölgesine giren ahaliyi kendi potasında eriterek onları ortak bir kültürün kalıbına sokan ve böylece ona *şehir kültürü* kazandıran şehrin bu birleştiricilik ve ortak kültür aşılama rolü, bugün kitle iletişim araçları karşısında son derece gerilemiş haldedir.

Yani, şehir, öğreticilik vasfını yeni ortamlara ve araçlara kaptırmıştır.

Şu halde yapılması gereken; bu araçları da ortak /milli kültüre hizmet eder hale getirebilmek veya sanal âlemin dışında paylaşım mekânları kurmaktır.

Peki, bu nasıl yapılacak, nasıl başarılacaktır?



https://www.magazinizmir.com/images/fotogaleri/pasaport-iskelesi-ve-liman_57.jpg

Kültüre hizmetin yolu sanal alemden geçmek zorunda mı dersiniz?

Peygamberler de filozoflar da bildiklerini paylaşırken hep muhataplarıyla yüz yüze, göz göze olmuşlardır. Kültürün oluşması da gelişmesi de yayılması da böyle yakın temasların ürünüdür.

O, o devirdeydi şimdi temas elektronik ortamda sağlanıyor,. Öyleyse kültürümüze hizmetin yolu da sanal âlemden geçmek zorundadır diyenlerimiz olabilir.



Olabilir

Ne var ki, fikri-kültürel çalışma ürünlerinizle sizin sanal âlemde işgal ettiğiniz yer, ne yaparsanız yapın koskoca web ağı deryasında bir damla kadar yer tutmayacaktır.

Hatta bir süre sonra yazıp çizdiklerinizle, internete koyduklarınızla o değirmene su taşımaktan öte gidemediğinizi fark etmenin mümkündür.

O zaman, kültürünüzün aktarılması için oraya koyduklarınız, sanal âlemde insan avlayan sayısız tuzak yemi arasında kaybolup gidecek...

...üstelik belki de sayfanızı tıklayanları sanal âlemin tehlikeli dalgalarına doğru yönlendirmenin vebalini yükleneceksiniz.



Komşuluk kültürü veya kültürün gelişimi

Kültürümüze hizmette internetin hiçbir şekilde yüz yüze temasın ve aynı mekânı paylaşmanın yerini tutamayacağı söylemek yanlış mıdır?

Kültür dünyamızı ve milli değerlerimizi yaşatan ve güne taşıyan belki de en önemli zemin, komşuluk kültürü (komşu olmak ve komşuluk yapmak) olmuştur

Kültürümüze uygun yaşama veya başka bir ifadeyle *kendimiz olarak yaşamanın*, yanımızda, yöremizde aynı değerleri paylaştığımız komşular olmadan olmayacağını görürüz.

Haftada ayda bir-iki saatlik sohbet, seminer, konferans gibi toplanmalar- dağılmalar, ara sıra kültürel değerlerimizi anmaktan ibaret hoş (nostaljik) çabalar mesabesinde kalır.

Oysa iyi bir komşunun bizim için huzur güven ve moral kaynağı, çocuklarımızın terbiyesinde ise en yakın yardımcı olduğunu görürüz .



<https://www.islamveihsan.com/wp-content/uploads/2017/12/%C3%A7ocuk-702x336.jpg>

Komşudaki çorbanın kokusunu duymak

komşunuzun gün içerisinde teklifsiz sizi çaya davet edivermesinin veya komşudan gelen bir tas çorbanın yerini hangi elektronik imkân doldurabilir acaba?

Şu halde kültürümüzün yaşaması için aynı değerleri paylaştığımız insanlarla fiziken/mekân olarak da yakın olmamız lazımdır.

İdeali; komşuda pişen çorbanın kokusunu duyacağımız mesafede olmaktır.

Evimiz, komşularımızla paylaşmaya açık, mahremiyeti sağlayacak ölçüde de korunaklı olmalı, yani ev plan ve mimarisiyle bunu sağlamalı.

Şehirlerin en başta evlerden oluştuğunu söyleyerek bu faslı bitirelim.



https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQ0ZtTb2GZF20IWpZ8xzAZTv7owe_PR2TseNmnKqEY_9vrByMpAWg&s

Ev Planından Şehir Planına

Toplumun yapıtaşı ailedir; kültür hayatımızın yaşadığı yerlerin başında ise evlerimiz gelir

Ev günlük yaşantımız sırasında milli değerlerin de yaşama zemini bulunduğu mekândır.

Evin iç planı -ve daha büyük ölçekte de sokak ve şehrin planı- milli bünyemize uygun ise -veya uygun olduğu ölçüde - ev milli değerlerin yaşamasına hizmet edecektir.

Kültürün maddi unsurları insanın dış çevresini, toplumun kendisi de iç çevresini meydana getirdiğinden evi, bizi şehrin kendisi olarak kabul ederler.

Fertler hayat tarzlarını -şuurlarında da olsa- şehrin kültürel sistemine uyumlu hale getirmek istedikleri için evin ve ev plan şemasının kültürel mevcudiyetimiz noktasındaki önemi zannedildiğinden de fazladır.



Yiğit düştüğü yerden... Türk /Osmanlı evi

Geleneksel evlerimiz (Türk/Osmanlı evi) ve geleneksel mimari bu konuda geliştirilecek projelere ışık tutacak zenginliktedir.



Osmanlı evi

Türk evi mahremiyet esasına göre kurulmuştur.

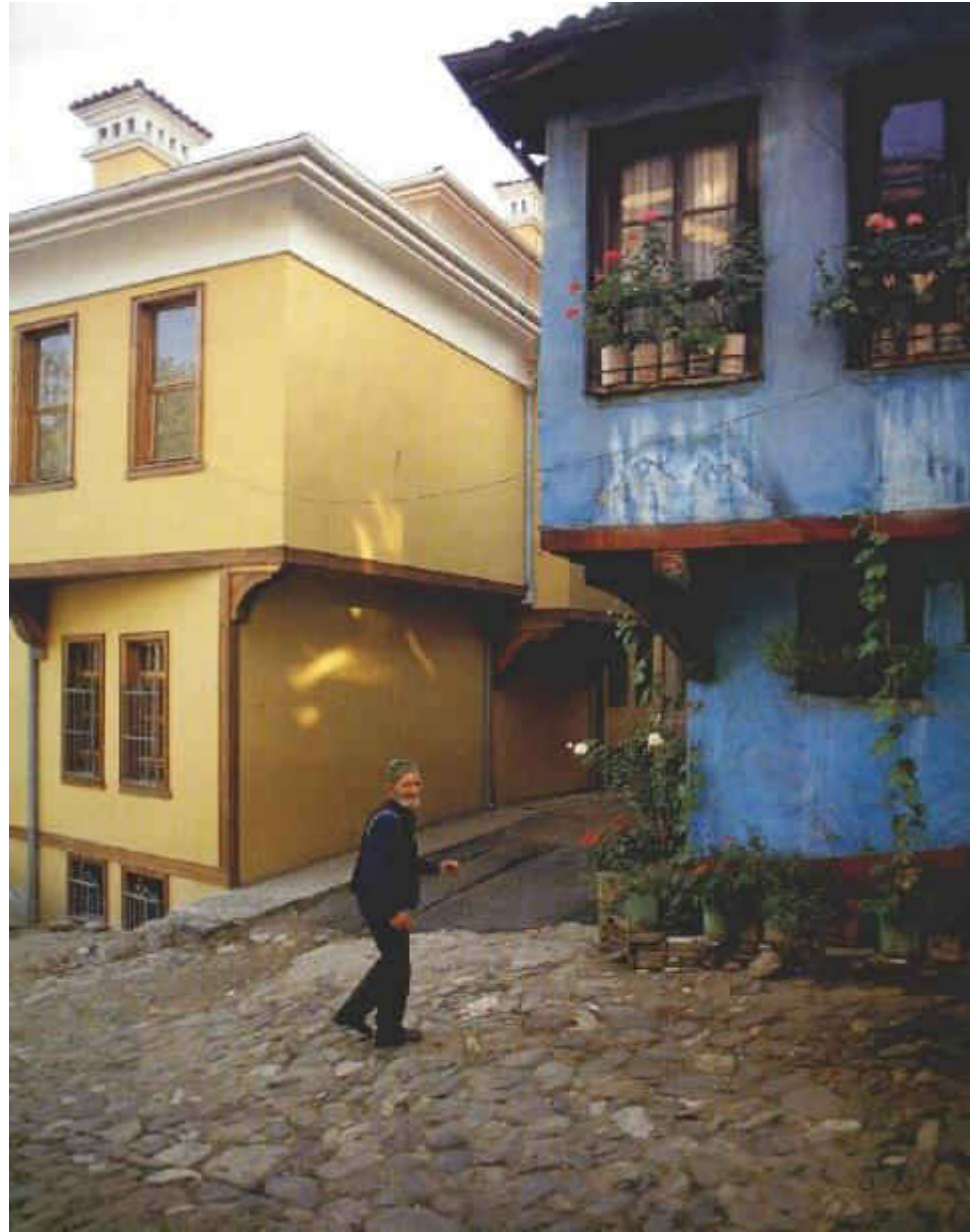
Türk evinin en önemli unsuru odadır.

Neredeyse asırlar boyunca mahiyeti aynı kalmış, pek az değişmiştir.

Oda özerkleşmiştir. Her oda yeni evli bir çiftin her ihtiyacını karşılayacak şekilde planlanmıştır.

Her oda bir aileye mahsustur; ev halkından mahrem olmayanlar o odaya girmezler.

Bunun sonucu bir evde birden çok aile (birden çok çift) rahatlıkla yaşayabilir.



Türk evine ait tipik bir plan şeması

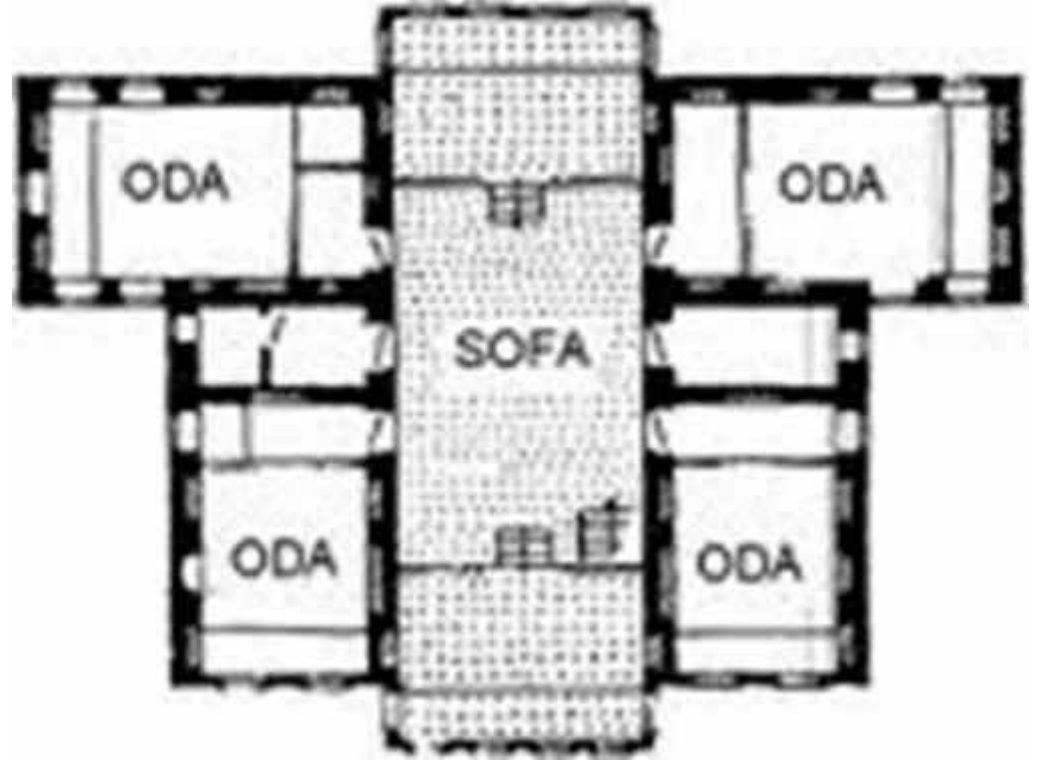
Ev halkının ortak mekanı ise sofadır.

En az iki katlı olup üst kat yaşama katı olarak belirginleşir ve amaçlanan planı verir.

Üst kat çıkımlarla sokağa uzanır.

Plan bakımından halktan birinin evinde neyse yönetici sınıfın evlerinde de aynıdır.

Zenginlik, sadece oda sayısına ve süslemeye etki eder.



Ev sadece ev değil sosyal ve kültürel ortamdır

Çekirdek aileden geniř aileye
doğru gidildikçe yaşanan
mekan daha sosyal ve kültürel
açıdan daha zengin bir mekan
haline gelir.



<https://www.sabah.com.tr/akdeniz/2018/10/29/komsuluk-iliskileri>

Gurbet (Şehir) Sıla Oluncaya Kadar

Yaşadığımız şehir aramızdan kaçımız için sıladır? Yani bizler tarafından sıla gibi hissedilmektedir.

Yoksa “burası ekmek kapımızdır; sıla ise ötelerde bir yerdedir mi demekteyiz.

Şayet böyle diyorsak biz bu şehirde gurbetteyiz, demektir.



Ev her yerde evdir; gurbetten sılıya dönüş gibidir.

Peki, biz bu şehri yurt edindik dersek gurbetten kurtulmakta mıyız? Veya soruyu; *“yurt edindiğimiz şehir ne zaman sılamız olur da gurbet sona erer?”* diye sorsak?

SORU; Şehir ne zamandan sonra – hangi sürecin sonunda- gelenin geldiği yerin yerini alır. Yani, gelen o şehri yurdu-yuvası-sılası olarak görmeye başlar?



Kaynak: Vacit İMAMOĞLU

Gelende şehre ait bir aidiyet duygusu oluştuğu zaman

CEVAP: Gelende şehre ait bir aidiyet duygusu oluştuğu/ geliştiği zaman.

Şu halde şehir bu insana ne kadar erken “*bizim yerimiz-yurdumuz-sılamız burası*”, çocukları için de “*ben bu şehrin evladım*” dedirtebiliyorsa o kadar iyi.

Peki şehirde ne olmalıdır bu olabilsin?

Olması gerekenleri başlıca:

- Şehrin yeni sakinini yabancılık hissinden korumak,
- Aidiyet unsurları geliştirmek ve
- Karar süreçlerine katılım şeklinde özetleyebiliriz.



İstanbul'da Urfa'nın lahmacunu, Erzurum'un lavaşı

Anadolu milli kültür ve geleneğin ana taşıyıcısı, İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerimiz ise harmanıdır.

Büyükşehirlere yerleşenin geleneksel hayat tarzını yaşaması ve dolayısıyla milli kültüre ait değerleri taşıması için büyük şehirlerde buna imkân verecek mekânların da planlanması gerekmektedir.

Bugün İstanbul'da Urfa'nın lahmacununu, Erzurum'un lavaşını Konya'nın etli ekmeğini bulabilmeleri , gelenlerin intibakını ve yeni yerlerini benimsemelerini hızlandırıyor olsa gerektir

Bunlar Anadolu'dan gelen insanın yeni yerini yadırgamaktan ve kendini boşlukta hissetmekten koruyan unsurlardır.



Şehrin yeni sakinini yabancılaşmaktan korumak

Kültürün manevi unsurları için de bunların yaşandığı veya hayata geçirildiği mekânlara yer verecek bir şehir planlama anlayışına ihtiyaç vardır.

Tabii bir de buna imkân veren kültür politikamız olmalıdır.

Bu, devlete ait bir görev olmakla birlikte, bunu devletten beklemenin uzun bir bekleyiş olabileceğini hesaba katarak “komşu olmalıyız” diyoruz.



Buna öncülük edecek olan da gönüllü kuruluşlarımız yani STK'lar olacaktır.

Devletin bu konudaki rolü önemlidir. Ağırlığı da ona göredir.

Ama bu iş tek başına Devletin harcı değildir.

Hatta Devlet bu işte—denetleme görevi hariç - sadece katalizör rolü oynayabilir.



<https://lh3.googleusercontent.com/L8S1gTFtszUT7T7XqERtZqmlcTmwNmCAshOy6K1qlyo-k5AaTwVJm9Q3-l001VTyGKROvG=w1080-h608-p-no-v0>

Şehrin Gidişatında Katılımın Yeri «Bana soran mı var sanki dedirtmemek»

Kırda-köyde yaşayan biri; yaşadığı yeri ve yeri geldiğinde derhal müdahale gidişatı üzerinde doğrudan etkili olmakta veya olmaya çalışmaktadır. Bu katılım, aidiyeti de canlı tutmaktadır.

Böyle bir katılım şehirde de sağlanabilirse -sağlandığı ölçüde- şehre aidiyet duygusu ve şehirlinin şehrine sahip çıkması sağlanacaktır.



Üsküdar –Doğancılar Parkı 1940-2018

Bizde olan şudur: Şehirli, yaşadığı şehir hakkında beklentilerini ifade eden fikirleri veya taleplerini ifade etme imkânı bulamamaktadır.

Çünkü bugünkü idari işleyişte bunu sağlayacak demokratik/istişari mekanizmalar ya yoktur ya da sağlıklı çalışmamaktadır.

BM tarafından 1996 yılında İstanbul'da düzenlenen **Habitat II İnsan Yerleşimleri Konferansı** (Kent Zirvesi)

- Kentler ölçeğinde sürdürülebilir gelişme
- Kentsel demokrasi ve yurttaşın kentteki yerinin belirlenmesi istenmiştir.



Böyle de olabilirdi

Böyle bir şehre Türk kültürünün hangi unsuruna nasıl yer verebilirdik.

Yoksa burada ancak global kültürün dediği mi olur?



Şehrin Kara delikleri; halka kapalı alanlar

Aidiyet hissi önündeki engellerden biri de şehirlerdeki kamu kullanımına kapalı sitelerdir.

Şehir sakini için orada-burada yoluna çıkan, ama kendisinin giremediği, ancak etrafından dolanabildiği mekânların oluşması ve bunların günden güne artması, şehir sakinini şehrin o alanlarından koparmakta, şehrin ona ait olmayan yerleri çoğaldıkça, onun da şehre aidiyeti zayıflamaktadır.

Dünün zengin muhitlerinde, mutena semtlerinde, “sosyete” beldelerinde fakirler, hamallar, gurbetçiler dolaşabiliyorlardı.

Bugünün şehir halkına kapalıdır.



<https://cdn02.hemlak.com/TEtIcFNCOUh3T3JSL2I5MW9UbnGwYUxmNHJOMGRhTE9HV0djQ3p40TAyYnl6ZTArMUJodE9EV2RTRFA5Zzl4cC9jKzNxd1VTVOQ0WVBKOGFNZ2I2N3BvWm83U2FrWjhMNTdYMEEON3VHY1K9.jpg>

Kamu arsalarını azaltma, çoğalt

Bu sıkıntıyı hafifletecek en pratik tedbir; şehirlerde mevcut kamu arsa stoklarını arttırıp, buralarda amme menfaati gözetilerek kamuya açık, kamu kullanımına imkân veren mekânlar oluşturmaktır.



Netice-i Kalam

Şehirleşme maceramızda milli kültürün yaşanabileceği şehre yer var mı?

1. şehirleşme süreci sosyal ve ekonomik faktörlerin etkisi altında gelişmektedir.
2. sosyoekonomik ve sosyokültürel değişimleri aynı zaman diliminde ve aynı mekânda (içiçe-eşzamanlı)) cereyan etmektedir.
3. Kitle haberleşme araçlarının etkisiyle yayılan bir kitle kültürü hükmetmektedir. Buna karşı strateji geliştirmek ve bunu resmi-gönüllü eğitim kurumları vasıtasıyla) hayata geçirmenin yolları aranmalıdır.
4. Milli kültürün bütün bir şehir çapında gıpta uyandıracak tarzda yaşadığı şehirler teşkil etmek ütopya değildir.

Türkevi

Milli kültürümüze ait değerlerin korunması ve kültürün yaşaması her ailenin müstakilen yaşayabileceği ve aynı zamanda komşusuyla kolayca temas edebileceği, komşuluk münasebetlerini yük/külfet değil, zevk haline getirecek mekânlarda sağlanabilir.

Türk kültürüne en uygun, en rahat edeceğimiz, en mutlu olacağımız mekanlar bunlardır.



<https://www.grafimx.com/img.php?src=foto/u5/2014-08-18grfmx15282d1ac4b723cdef.jpg&w=1140>

Türkevi

Evlerimiz için buna imkân verecek bir plan şeması ile buna elveren bir mimari tarzı benimsemek ve bu tarz yapılanmayı sağlayacak bir şehir planlama yaklaşımı geliştirmemiz gerekmektedir.

Esasen Osmanlı/Türk evi bu konuda bize sağlam ipuçları ve güçlü bir ilham vermektedir.



<https://www.icmimarlikdergisi.com/wp-content/uploads/2016/10/Eski-T%C3%BCrk-Evleri-750x430.jpg>

şehre sahip çıkmak Ülke'ye sahip çıkmaktır

Sahip olduğumuz dev kültür mirasından ve milli kültürümüzün engin kaynaklarından rasyonel tarzda yararlanabildiğimiz takdirde şehirleşmenin yol açtığı sosyal ve kültürel meselelerin çözümü yolunda mesafe alabiliriz.

Eğitim yoluyla ve birtakım idari tedbirlerle, şehirlerde yaşanan sosyal değişimin toplumumuzun geleneksel yapısına uygun yöne evrilmesi ve şehirlerin milli kültürün beslediği etkin ocaklar haline gelmesi sağlanabilir.



https://www.cekulvakfi.org.tr/files/images/img_3451_0.jpg

İlim ve talim, her zaman her yerde

Eğitimın 6nemini tam idrak eden bir Şehir toplumu; oturduğu evleri, camiden cem evine kadar her mekânı, kınagecesinden sıra gecesine kadar her sosyal ortamı eğitim zemini ve milli k6lt6r6n yaŐatıldıđı yerler haline getirebilir.

Bu ise Şehrin hiÇbir y6n6ne kayıtsız kalmamakla ve her imkânı k6lt6r6m6z6n g6sterdiği istikamette kullanmayı bilmekle olur.



Bize göre bir siteleşme mümkün mü? Cevaz var mı?

Kapalı siteler şehirleşmede makbul sayılmamasına rağmen kültür ve medeniyetimizin yaşamasına hizmet edecek ise düşünebiliriz.

Toplumdan tecrit edilmemiş mütevazı-örnekler ortaya konulabilirse bunlar ekonominin arz-talep dengesinin elverdiği ölçüde yaygınlık kazanabilir.

Gettolaşmayı andırmayacak ve medeniyetimize zıt düşmeyen bir toplu yapılanmaya toplum tarafından da sıcak bakılabilir.

Dolayısıyla biz de kültürel açıdan dünkü mahalleye tekabül edecek, onun yerini tutacak ve hatta dolduracak, hem kendi içinde uyumlu hem de komşu mekânlarla yabancılaşmayan bir siteleşmeye cevaz verilebilir.



https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQ0ZtTb2GZF20IWpZ8xzAZTv7owe_PR2TseNmnKqEY_9vrByMpAWg&s

Planlama tedbirleri

Toplumda her kesimin kendini ifade edecek mekânlar inşa edip onda yaşama hakkı vardır.

Ancak bu kesimleri ortak bir şehir kültürü noktasında buluşturacak kültürel zemini ve bunu sağlayacak ortak mekânları oluşturmaya yarayacak kültürel - mimari ve idari planlama tedbirleri düşünülmelidir.



<https://markakonutlar.projehaber.com/Akinpark-Sitesi-projesi-14601>

Kendimize bakalım

Yaşadığımız mekanlar, şehirler
evlerimize, evlerimiz de bize benzer.

Türkler neden Türkevinde değiller,
bugün diye sorsak

Türk-İslam medeniyetini temsil etme
görevimiz devam ediyorsa,
hayatımızda dine ve geleneğe
yeterince yer vermeden bunu yapabilir
miyiz?

Ne kadar Türk, ne kadar Müslümanız?
Evimiz, sokağımız, şehrimiz de ona
göre şekil alacak çünkü.

Kendimizi yoklayalım, ne istediğimizi
bir bilelim.

Sonrası kolay.

